

Ông Lý Quang Diêu

CỰ THỦ TƯỚNG LÝ QUANG DIÊU TẠI DIỄN ĐÀN KINH TẾ QUỐC TẾ BẮC KINH THÁNG 9.1992

Cuối tháng 9.92, ông Lý Quang Diêu đã khởi đầu một cuộc viếng thăm Trung Quốc trong hai tuần. Một trong những hoạt động của ông là tham dự Diễn đàn kinh tế quốc tế tổ chức tại Bắc Kinh vào thời điểm trên. Hôm 29.9.1992, ông Lý Quang Diêu đã đọc một bài diễn văn khá dài, qua đó ông đưa ra những suy nghĩ của ông về nền kinh tế Trung Quốc, những thành tựu, triển vọng, những khó khăn còn tồn tại và cả những góp ý. Bài diễn văn này được nhật báo *The Straits Times* ngày 30.9.1992 đăng lại. Sau đây là một số trích đoạn có tính cách tham khảo.

"Nơi diễn đàn hội nghị này, xin cho phép tôi tập trung vào Trung Quốc... nếu Trung Quốc (TQ) tiếp tục với mức tăng trưởng hiện tại, thì chỉ riêng TQ sẽ có được một GDP đầu người bằng với Đài Loan vào trước năm 2040. Đến lúc đó, TQ sẽ có một GDP trên 13 ngàn tỷ đô-la, còn lớn hơn GDP của Mỹ và EC trong năm 1990 gộp lại.

Trước hết, để tôi liệt kê những thành tựu mà TQ vừa đạt được:

. TQ đã mở cửa tất cả các khu duyên hải của mình.

. TQ đã tàn quyền và ủy nhiệm quyền hành cùng trách nhiệm cho các chính quyền cấp tỉnh và địa phương.

. Chính sách tài chính và mậu dịch đã đưa đến kết quả là tăng số đầu tư của nước ngoài, cải thiện cán cân thanh toán và gia tăng số dự trữ ngoại tệ.

. TQ đã giải phóng nhiều lĩnh vực ra khỏi sự kiểm soát giá cả và đã giảm bớt bao cấp. Tuy nhiên, nguyên liệu công nghiệp cơ bản, năng lượng và vận tải vẫn còn được bao cấp nặng nề và (qua đó) làm méo mó nền kinh tế.

. Đã có cố gắng thủ tách rời quyền sở hữu với công tác quản lý.

. Một vài thành phố như Thượng Hải đã bắt đầu thiết lập hệ thống an sinh xã hội

như Quỹ Xã hội trung ương của Singapore, nay đã nhìn nhận rằng việc trút gánh nặng thỏa mãn những nhu cầu xã hội như nhà ở, chăm sóc y tế, học hành cùng các sự hỗ trợ xã hội khác xuống vai người đầu tư như là một công việc phải làm thì chính là làm nản lòng họ...

Một phần lớn sự tăng trưởng kinh tế của TQ hiện nay đã được khởi động bởi các nhà đầu tư Hoa kiều. Bởi lẽ họ là người Hoa và nói tiếng Quan thoại cùng các tiếng địa phương khác, nên họ có thể vượt qua được sự thiếu vắng một mạng lưới luật pháp rõ ràng, trong sáng cũng như sự thiếu vắng một hệ thống hành chính có hiệu năng và coi mở vốn có trách nhiệm cầm trịch một cách sòng phẳng sự cạnh tranh giữa các xí nghiệp.

Mặc dầu một số tập đoàn như Hewlett Packard và Philips đã làm ăn khá khấm tại TQ, nhiều tập đoàn từ Mỹ, EC và ngay cả Nhật Bản đã cảm thấy nản lòng trong việc tìm kiếm con đường ra khỏi bất quá trình độ của nền hành chính thu lại của TQ.

Thế nhưng, TQ cũng cần đến một nguồn đầu tư nước ngoài vững chãi mà không phải dựa vào những mối "quan hệ". Những luật lệ thương mại rõ ràng cùng với việc làm sạch guồng máy kiểm soát hành chính sẽ cho phép các nhà đầu tư không phải là người Hoa kiều của các nước công nghiệp đến đầu tư tại TQ và qua đó phía TQ sẽ không phải thua thiệt nhiều đến thế như khi so sánh với các nhà đầu tư gốc Hoa.

Họ (những người ngoại quốc) sẽ đem đến một mặt bằng kỹ thuật rộng lớn hơn. Các nhà đầu tư Hoa kiều sẽ giới hạn nền kỹ thuật của TQ và kỹ năng quản trị ở mức vừa đủ để thích hợp với Đài Loan, Hồng Kông và ASEAN mà thôi. Dành rằng các nước công nghiệp mới này đang tiến triển mau lẹ, song họ vẫn chưa có được mặt bằng và bề dày kỹ thuật của các nước

tiền tiến.

Bạn hàng đối tác bổ sung nhất cho TQ về mặt kinh tế là Nhật Bản. Nếu TQ có thể đảm bảo được với Nhật Bản những mối quan hệ hòa bình và vững chắc lâu dài, những mối quan hệ tương lai dựa trên cơ sở hợp tác kinh tế chứ không trên sức mạnh quân sự, thì lợi ích sẽ là vô biên cho cả TQ và Nhật.

Sau Nhật, Mỹ là mối quan trọng nhất đối với nền kinh tế TQ. Mỹ là người tiêu thụ lớn nhất các sản phẩm công nghiệp xuất khẩu của TQ. Người châu Âu cũng không bao giờ bị bỏ quên được. Đến cuối thập niên này, họ sẽ có đủ tài nguyên để đầu tư trở lại vào TQ.

Tôi có hỏi một số quan chức Singapore có trách nhiệm trong lĩnh vực thương mại và đầu tư rằng điều gì sẽ giúp cho những nhà đầu tư ngoại quốc bình đẳng hơn và đừng cứ phải thiệt thòi so với nhà đầu tư Hoa Kiều. Tôi đã tóm tắt các câu trả lời của họ như sau:

. Một hệ thống pháp luật hợp lý gồm những luật lệ kinh doanh và kinh tế rõ ràng, được các viên chức tuân hành và được tòa án tiếp sức. Ủy ban trọng tài thương mại và kinh tế quốc tế của TQ (CIETAC) hiện đã trở thành trung tâm trọng tài bận rộn nhất trên thế giới.

Thế nhưng những người nước ngoài dù có thắng kiện cũng đã không có khả năng được thi hành án. Trong khi đó các tòa án trung ương ở Bắc Kinh đã không khiến được các tòa án tỉnh thi hành án lệnh và buộc các bên phía TQ bồi thường.

Một số tòa án cấp trung gian, như ở Ningxia, đã được báo cáo là đã từ chối án lệnh của tòa án Bắc Kinh buộc thi hành án bảo vệ quyền lợi của nhà đầu tư nước ngoài, mà lại đi che chở quyền lợi kinh tế của địa phương. Cùng cố việc thi hành án là thiết yếu nếu như muốn cho các nhà đầu tư tin rằng TQ cũng có luật pháp.

Và một khi luật lệ được ban hành thì lại được chánh quyền gìn giữ và phải áp dụng đồng đều cho người TQ lẫn người kinh doanh nước ngoài. Xa hơn thế nữa, các quan tòa phải thi hành pháp luật một cách song phẳng với cả hai bên chứ không bao giờ bênh các xí nghiệp quốc gia hoặc phía nhà nước trong các vụ tranh tụng pháp lý.

Trong suốt và rõ ràng trong mọi thủ tục áp dụng nơi các cơ quan và bộ khác nhau.

Làm sạch và rõ ràng các tuyến kiểm soát hành chánh giữa các cấp chánh quyền từ thành phố, tỉnh và trung ương.

Họ (các viên chức Singapore) đã cho một số thí dụ về việc thiếu thốn sự trong sạch trong các thủ tục này đã gây ra những nể không lường trước được cho những nhà đầu tư của Singapore do không tìm được mối "quan hệ" đúng chỗ.

Một khách sạn liên doanh giữa một nhà đầu tư Singapore và giới hữu trách địa phương tại một thành phố đã bị sở điện lực thành phố cắt điện hồi tháng 1.1989. Cắt điện 3 ngày, có điện 4 ngày một tuần do thiếu điện đột xuất. Thế nhưng một số khách sạn liên doanh khác lại được cung cấp điện một cách bình thường. Nguyên do các khách sạn này có được một thỏa thuận đặc biệt với sở điện lực nhằm đảm bảo cung cấp điện cho họ một cách liên tục. Đó là các nhà đầu tư Singapore gốc Hoa nơi "quan hệ" yếu hơn là các nhà đầu tư Đông Kong cũng gốc Hoa kia. Nhà đầu tư đã chẳng biết gì về những "yêu cầu" mà quy định chính người đối tác phía TQ cũng chẳng hay biết. Rốt cuộc, nhà quản lý khách sạn nọ vẫn chưa có đủ điện chùng chình ông ta chưa đề nghị trả giá cao hơn.

Trong một thí dụ khác, sự hiểu biết địa phương đã cứu công ty hàng không Singapore khỏi bị rắc rối do thiếu tính rõ ràng trong các quy định...

... Tôi muốn nói thêm rằng sở dĩ tôi đưa ra những thí dụ này đó là vì tôi được biết đến những sự việc đó như là những sự kiện chứ không phải để tôi bảo vệ quyền lợi của các nhà đầu tư Singapore

Một điểm khác nữa: một dự án liên doanh tại bất kỳ một thành phố lớn nào cũng đều phải được hàng tá cơ quan chánh phủ đóng dấu đến hàng trăm lần. Điều này khiến cho nhà đầu tư phải mất nhiều thì giờ hiểu thông các quy định và điều khoản trong luật.

Đó là do sự thiếu phối hợp giữa các quan chánh phủ và sự thiếu thông tin rõ ràng về các thủ tục ngõ hầu có thể tạo thuận lợi cho việc làm ăn...

... Trong 14 năm đầu của chánh sách mở cửa, TQ đã đạt mức tăng trưởng là 5% mỗi năm. Trong 14 năm tới TQ có thể thành đạt hơn nữa. Vì lẽ TQ không còn một "tay mơ" không biết gì về các cách thức làm ăn của thế giới. Các sai lầm và các

bài học của 14 năm qua đã được trả giá và được thấu hiểu.

Tất cả các viên chức có liên quan đến khâu kế hoạch và quản lý nền kinh tế đều phải hiểu biết những nguyên tắc cơ bản của kinh tế học thị trường, cùng các nguyên tắc thông dụng trong quản lý kinh tế. Họ phải hiểu rằng các qui luật thị trường tự do cơ bản là khác hẳn và đòi hỏi phải thay đổi trong cách suy nghĩ về hành động của họ. Tỉ như:

- Các nhà kế hoạch ở trung ương luôn thích những mục tiêu lớn lao gây ấn tượng trong các bản báo cáo. Thành ra họ cứ nhắm đến kích thước của các vụ đầu tư. Đến lượt các quan chức cấp tỉnh, thành được dạy bảo nên đo tài với nhau qua giá trị tính bằng đô-la của các vụ đầu tư của nước ngoài mà chẳng màng gì đến các yếu tố khác như liệu các dự án đó có thích hợp hoặc đáp ứng các nhu cầu của TQ hay không, có tạo ra được công ăn việc làm, có phù hợp hay không về mặt kỹ thuật.

Cũng cùng cách thức như thế, do lẽ các mục tiêu lớn lao luôn được cấp trên phê chuẩn, các xí nghiệp nhà nước cứ lao vào sản xuất lớn, bất cần đến sức cầu hoặc chất lượng sản phẩm, hậu quả là hàng hóa cứ xếp đống trong kho và nhà nước cứ phải gánh chịu lỗ lã.

- Một thành phố lên kế hoạch xây dựng 2ụ tàu 400.000 tấn trị giá 1 triệu nhân

dân tệ. Hãng đóng tàu Sembawang Shipyard khuyến cáo rằng ngành hàng hải quốc tế có khuynh hướng sử dụng tàu có trọng tải dưới 400.000 tấn và rằng nếu xây dựng 2 xưởng đóng tàu nổi thì sẽ tiết kiệm được 40% vốn đầu tư. Thế nhưng, chánh quyền thành phố nọ vẫn cứ khoai gây tiếng vang với dự án trị giá 1 triệu nhân dân tệ kia.

Do lường sự thành công không đo nơi tầm cỡ hay tiếng vang. Đó là những thước đo sai lạc. Thước đo tốt hay xấu trong kinh tế thị trường là tính lợi nhuận hiệu quả.

Ở trong một trường hợp khác, một đề án của một tập đoàn nước ngoài nhằm xây dựng một nhà máy lớn sản xuất ethylene, trị giá 2,5 tỉ đô-la, với tỉ lệ sản phẩm xuất khẩu cao đã gặp khó khăn bởi lẽ các nhà kế hoạch của nhà nước mới đưa vào trong kế hoạch 5 năm của họ nhiều nhà máy sản xuất ethylene cỡ nhỏ được thiết kế chỉ cho nhu cầu nội địa. Trong trường hợp này, các nhà máy nhỏ sẽ có chi phí sản xuất cao hơn do qui mô nhỏ không tiết kiệm.

Các nhà kế hoạch cần phải được đào tạo về kinh tế học thị trường và cần phải thảo bỏ nếp suy nghĩ cũ. Khi làm việc với thị trường tự do, các kế hoạch 5 năm chỉ có giá trị hữu ích như là những phương hướng chỉ đạo luôn được thường xuyên điều chỉnh".

MK

AGNES CHAN NỮ CA SĨ - NHÀ HOẠT ĐỘNG XÃ HỘI "XANH"

Agnes Chan dường như luôn bận rộn. "Tôi có nhiều việc phải làm", cô thường nói thế. Trong những năm 1970 Chan bằng tiếng hát của mình đã trở thành thần tượng của giới trẻ tại quê hương Hồng Kông của cô, cũng như tại Nhật bản. Cô sang Tokyo từ năm 1973, làm việc cho các chương trình truyền hình như ghi âm, viết bản tin, và thực hiện các chương trình quảng cáo. Năm 1980, cô phát động phong trào chăm lo những người tị nạn, và cô đã gây nên cuộc tranh luận khắp toàn quốc, khi cô mang đứa con trai bé xíu của cô cùng đi hoạt động với cô. Người phụ nữ 36 tuổi này rất say mê đọc sách. Cô mới bảo vệ thành công luận án tiến sĩ ở đại học Stanford, bang California, Hoa Kỳ với đề tài: "So sánh đời sống của sinh viên trường đại học Stanford và đại học Tokyo". Cô vẫn còn là một ca sĩ được hâm mộ, một nữ doanh nhân thành công, và mẹ hiền của hai cháu bé.

Hiện nay cô trở lại Tokyo, Chan làm việc hăng say cho các chương trình truyền hình, đi diễn thuyết về các vấn đề phụ nữ,

và lo buồn bán các quần áo thêu có nhãn hiệu mang tên cô "Dear Agnes", các đồ chơi trẻ em và sách học Anh ngữ.

Tuy bận rộn như vậy, nhưng cô Chan cũng phải cao ngạo chờ bảo vệ môi sinh khi mới đây cô tham gia vào chương trình "Tree of Life", một tổ chức có trụ sở khắp thế giới.

Cô nói: "Tôi muốn làm một điều gì đó nhằm bảo vệ trái đất, để sau này chúng ta có thể trao nó lại trong tình trạng còn tốt lành cho các thế hệ mai sau". Cô Chan còn gọi một tín điệp để ủng hộ cho Hội nghị Thượng đỉnh về địa cầu, được tổ chức vào tháng 6 năm 1992 vừa qua tại Rio de Janeiro, Thủ tướng Nhật Bản Miyazawa Kiichi cũng có mặt tại hội nghị. Trong tín điệp, cô Chan hối thúc ông hãy giúp bảo vệ địa cầu hơn là chỉ nghĩ tới lợi ích kinh tế của nó mà thôi.

TRUNG NGÔN
(Asiaweek 15.5.92)

PHÁT TRIỂN KINH TẾ 35